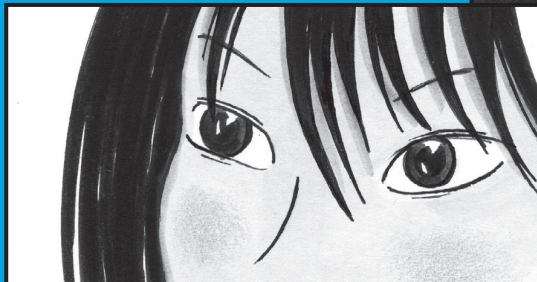

**Svaðilför
í berjamó
VINNUBÓK**

Með fötu á hausnum – bls. 5–9

1. Svaraðu spurningunum. Ævar og Unu langar til að fara í berjamó.

Hvar heldur þú að sagan gerist? _____

Hvenær ársins heldur þú að sagan gerist. Af hverju heldurðu það?

Hvað vill Ási gera? _____

2. Samsett orð eru orð sem eru sett saman úr tveimur eða fleiri orðum.

Tengdu saman orðin.

berja

laus

sólskins

sprettur

hug

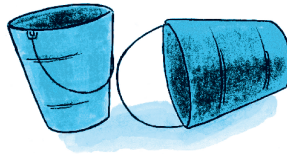
dagur

harða

mór

blá

ber

3. Í kaflanum eru mörg orð sem enda á **-lega**.

Finndu orðin í textanum og settu í rétta eyðu.

Veðrið var frábært og þau langaði _____ mikið í bláber með rjóma.

Hann ætlaði _____ ekki að missa af neinu.

Hann hafði troðið bangsanum sínum _____ ofan í hana.

Þeim finnst Ási _____ vitlaus.

4. Skrifðu setningarnar að ofan í stílabók og settu ný orð í staðinn fyrir orðin sem enda á **-lega**.

Spörð – bls. 10–12

1. Svaraðu spurningunum.

Af hverju var Ási vonsvikinn?

Hvað vill Ási segja við Ævar?

2. Finndu andheiti orðanna í kaflanum.

hálfót _____

byrja _____

skemmtilegt _____

finna _____

vond _____

fara _____

3. Sagnorðin **týna** og **tína** hafa ólíka þýðingu.

týna = glata einhverju, finna ekki aftur.
Ég er búin að týna lyklunum mínum.

tína = tína eitthvað upp, safna saman.
Mér finnst gaman að tína ber.

Búðu til setningu þar sem orðin týna og tína koma fyrir.

4. Orðaglíma. Skrifðu orð lárétt sem tengjast **berjamó**.

5. Skrifðu sögu í stílabókina þína og notaðu orðin úr orðaglímuni.

B
E
R
J
L A M B A S P Ö R ð
M
Ó
R

Lækurinn – bls. 13–15

1. Svaraðu fullyrðingunum. Krossaðu í réttan reit.

Ævar var kominn með fulla fötu af berjum.

Hinum megin við lækinn er krökkt af berjum.

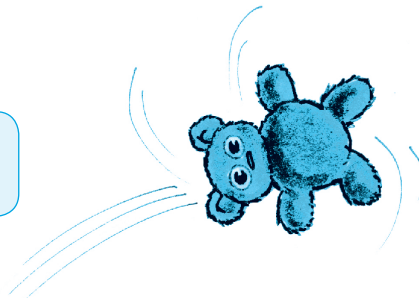
Ási heldur að það sé auðvelt að fara yfir lækinn.

Ási verður blautur í læknum.

Bangsi dettur í lækinn.

2. Skoðaðu sagnorðin.

stekkur fylla líst
heyrir smellir hendir flýgur

Settu rétt sagnorð í eyðurnar.

Ævar tekur tilhlaup og _____ léttilega yfir lækinn.

Með þessu áframhaldi verður hann örugglega fyrstur að _____ sína fötu.

En þegar hann kemur að læknum _____ honum ekki á blikuna.

Ævar _____ ekki bofs.

Fyrst _____ Ási kossi á bangsa og _____ honum svo yfir lækinn.

Fatan _____ hátt upp í loftið og lendir fagurlega á hinum bakkanum.

3. Breyttu sagnorðunum í þátíð.

Í dag **flýgur** fuglinn.

Í gær _____ fuglinn.

Í dag **stekkur** Ási.

Í gær _____ Ási.

Í dag **þýtur** bangsi niður hlíðina.

Í gær _____ bangsi niður hlíð.

4. Hvað merkja orðasamböndin? Krossaðu í réttan reit.

Honum líst ekki á blikuna.

að lítast vel á eitthvað að lítast illa á eitthvað að fá góða hugmynd

Ævar heyrir ekki bofs.

að heyra ekki neitt að heyra gelt að heyra vel

5. Finndu 8 sagnorð sem eru falin í kassanum.

Sagnorðin eru öll í nafnhætti og geta verið lárétt og lóðrétt. Finndu tvær sagnir í kassanum sem merkja það sama og skrifaðu þau á línurnar til hliðar.

lenda tína tæka lotna
hröpa fara öskra kasta

K	B	U	J	Ð	H	T	O	S	T
P	A	R	E	V	H	F	A	K	Í
E	O	S	M	O	R	M	S	K	N
T	L	Æ	T	R	Ó	N	L	F	A
L	Ó	S	R	A	P	K	O	P	G
F	L	E	N	D	A	U	S	K	D
A	M	R	P	Ú	S	T	N	S	K
Ö	S	K	R	A	R	F	A	R	A

6. Ási hendir bangsa óvart ofan í lækinn.

Hvað heldur þú að komi fyrir bangsa?

7. Veldu orð úr textanum og útskýrðu það án þess að segja orðið sjálft.

Blóð – bls. 16–20

1. Krossaðu í réttan reit.

- Pað kemur gat á buxurnar og Ási missir skóinn.
- peysan verður skítug.
- líka á sjálft hnéð.
- hendist til og frá í straumnum.
- Bangsi flýtur eins og korktappi og fer í stóra fossinn.
- hverfur úr augsýn.

2. Sérnöfn eru heiti á fólki og stöðum.

Reyndu að finna sérnafn fyrir hvern staf í nafninu og skrifaðu á strikinu.

Mundu að sérnöfn byrja á stórum staf.

Æ V A R

3. Samnöfn eru skrifuð með litlum staf.

Reyndu að finna þrjú samnöfn fyrir hvern staf í orðinu hér fyrir neðan. Skrifaðu þau á strikin.

l _____

l æ k u r

æ _____

k _____

u _____

r _____

4. Skrifðu nafnorðin í kassanum í réttan dálk.

steinn vör blóð bakki gras lækur
magi vatn á grein brekka gat

karlkyn – minn
kvenkyn – mín
hvorugkyn – mitt

hann (karlkyn)	hún (kvenkyn)	það (hvorugkyn)

5. Skrifðu eintölu eða fleirtölu orðanna á línuna.

Eintala

unglingur

blóð

vangi

Fleirtala

lækir

brekkur

Sum orð eru eins í eintölu og fleirtölu.

Orðið buxur er bara til í fleirtölu.

6. Skoðuðu orðið.

Hann **logsvíður** og það glittir í rautt í gegnum gatið.

logsvíður – logi + sviða

eldur

brenna
eða verkja

7. Krossaðu í réttan reit.

Þá hefðirðu nú ekki þurft að **kemba hærurnar!**

greiða hár

verða gamall

verða blautur

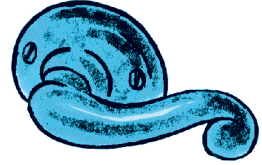
kemba = greiða
hærurnar = grá hár

8. Hvað heldurðu að gerist næst.

Ási teygði sig logandi hræddur eftir bangsanum sínum ...

Glampi – bls. 21–25

1. Svaraðu spurningunum.

Hvert fara berin sem Ævar tírir? _____

Hvað glampar á í gróðrinum í brekkunni? _____

Hvað er fyrir innan hurðina? _____

Hvað heldurðu að gerist næst í sögunni? _____

2. Gerðu hring utan um lýsingarorðin sem má nota til að lýsa mat.

safaríkur leiðinlegur gómsætur glaður myndinn
ljúffengur bragðgóður reiður kuldalegur bitur
sætur sterkur fjörugur hollur

3. Finndu andheiti orðanna á bls. 21.

illa _____

þurr _____

lækkar _____

grannur _____

dapurlegur _____

vondur _____

4. Búðu til setningu með orðinu **glampa**.

5. Þessi orð eru samsett úr tveimur orðum. Skrifðu þau.

safaríkur _____ og _____

berjalyng _____ og _____

hurðarhúnn _____ og _____

ljósskíma _____ og _____

borgarbarn _____ og _____

6. Búðu til eins mörg orð og þú getur úr orðinu bláberjalyng.

blár, _____

7. Orðaglíma. Skrifðu orð lárétt sem tengjast orðinu svartamyrkur.

S
V
A
H R Æ D D U R
T
A
M
Y
R
K
U
R

**Hvað
getur gerst
í svartamyrkri**

Draugagangur?

Hætta á ferð?

Spenna í lofti?

Skrýtin hljóð?

8. Skrifðu sögu í stílabókina þína og notaðu orðin úr orðaglímunni.

Fatan full – bls. 26–28

1. Krossaðu í réttan reit.

Af hverju gengur **Unu** svona vel að fylla fötuna sína?

Hún fær aðstoð. Hún notar berjatínu. Öll berin fara í fötuna.

Hvað gerir **Una** í blómabreiðunni?

Hún býr til blómakrans. Hún sofnar. Hún gerir jógaæfingar.

2. Breyttu setningunum svo að þær eigi við þig.

Una er búin að fylla fötuna sína. Ég er _____

Hún hefur ekki borðað eitt einasta ber. _____

– Strákar! Kallar **hún**. _____

Orð **hennar** bergmála í fjallshlíðunum. _____

Jú, þetta hlýtur að vera fatan **hans**. _____

hér er ég
um mig
frá mér
til mín

3. Veldu lýsingarorð sem eiga við nafnorðið.

_____ blómabreiða

_____ blómakrans

_____ fata

_____ ber

4. Tengdu persónur við réttar setningar.

Ási er að búa til blómakrans.

Ævar er að bjarga bangsanum.

Una er staddur í stórum helli.

Una sér glampa á eitthvað.

Ási er búin að fylla.

Ævar hlammar sér í laut.

5. Skoðaðu orðin og búðu til setningu með þeim.

Enn bólar **hvorki** á Ævari **né** Ása.

hvorki – né → ekki... og ekki heldur

6. Stafirnir hafa ruglast. Raðaðu þeim svo að út komi rétt orð.

árelbb b _____ nsgöb s _____

rimjó r _____ styþr þ _____

7. Teiknaðu mynd af því sem er að gerast.

Una krýpur niður, stingur kúptum lófanum ofan í vatnið og sýpur á.

8. Nafnorð geta verið með greini eða án greinis.

fata fatan
strákur strákurinn

Finndu 5 nafnorð með greini í kaflanum.

Skrifaðu þau á línurnar og gerðu hring utan um greininn.

9. Nafnorð geta verið sérnöfn eða samnöfn.

Þú getur notað korta-
bók.

Finndu sérnöfn sem eiga við samnöfnin.

strákur Ævar stelpa _____ fjall _____

borg _____ sveitabær _____ á _____

Hrútur – bls. 29–31

1. Skrifaðu orðin á rétta línu.

ull

klaufir

dindill

horn

snoppa

2. Paraðu saman dýr og hljóð sem þau gefa frá sér.

hundur

mjálmar

hestur

jarmar

köttur

geltir

hrútur

hneggjar

fuglinn

hrín

svín

syngur

3. Skrifaðu orðin í réttan reit.

hrútur ær kind lamb
rolla gimbur sauður

karldýr	kvendýr	afkvæmi

3. Skoðaðu orðið.

Mikki mús missti mömmu sína þegar hann var **nýborinn**.

nýborinn – ný + borinn

nýr, eitthvað sem hefur ekki verið til áður

4. Finndu samheiti orðanna á bls. 30 í lesbókinni.

mikill

stoppar

krossbregður

hissa

hróp

dýr

5. Hér er tafla sem auðveldar okkur að læra ný orð og festa þau í minni. Skoðuðu vel töflu 1 og fylltu inn í töflu 2.

Tafla 1

<p>Hvað þýðir orðið?</p> <p>Fjórfætt gæludýr sem geltir.</p>	<p>Staðreyndir um orðið.</p> <p>Loðinn, nagar, fjórir fætur, gæludýr, besti vinur mannsins, nagar bein, geltir, með rófu...</p>
<p>hundur</p>	
<p>Hvað er það?</p> <p>Gæludýr, margar hundategundir, rakki, hvutti, tík, hvolpur.</p>	<p>Hvað er það ekki?</p> <p>Ekki kisa, ekki villt dýr, talar ekki, klifrar ekki í trjám.</p>
<p>Hvernig er best fyrir þig að muna hvað orðið þýðir?</p>	<p>Lappi hundurinn hans afa.</p>

Tafla 2

<p>Hvað þýðir orðið?</p>	<p>Staðreyndir um orðið.</p>
<p>heimalingur</p>	
<p>Hvað er það?</p>	<p>Hvað er það ekki?</p>
<p>Hvernig er best fyrir þig að muna hvað orðið þýðir?</p>	

6. Veldu orð úr textanum og útskýrðu það án þess að segja orðið sjálf.

Slóð – bls. 32–36

1. Una sér ýmiss ummerki um að ekki sé allt með felldu. Gerðu hring utan um það sem Una sér.

bananahýði blóð peysa hamar tyggjóbref
fótspor sími upptakari þræðir úr gallabuxnaefni

Svaraðu spurningunum.

Hvaða fleiri ummerki sér Una? _____

Hvers vegna vill Una hringja í mömmu sína? _____

2. Settu persónufornöfn í stað nafnorðanna.

hún hann þau þeir þær

Una hlær að Ása. _____ hlær að Ása.

Ási starir vonsvikinn ofan í berjafötuna. _____ starir vonsvikinn ofan í berjafötuna.

Ási og Ævar tína ber. _____ tína ber.

Kindurnar skíta á lyng. _____ skíta á lyng.

3. Finndu samheiti feitletruðu orðanna.

allt í einu glitrar flýgur auðveldlega

Það **glampar** líka á eitthvað sem gæti hugsanlega verið blóð. _____

Una kemst **léttilega** yfir lækinn. _____

En þá opnast **skyndilega** dyrnar í brekkunni. _____

Síminn **þytist** úr höndum hennar. _____

4. Hvað heldur þú að hafi orðið um Unu? Skrifðu sögu í stílabókina þína.

Mikki mús – bls. 37–40

1. Svaraðu fullyrðingunum. Krossaðu í réttan reit.

Ása er illt í fætinum.

Hrúturinn vill ekki að Ási sitji á bakinu á sér.

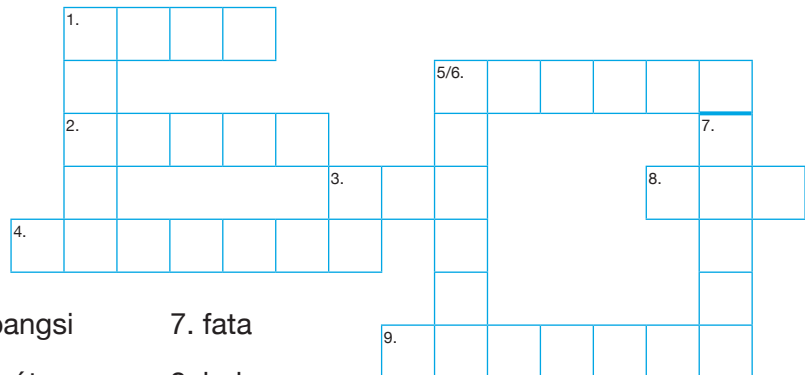
Ási finnur Unu og Ævar.

Ási heyrir símann hringja.

Rauða fatan er galtóm.

Rétt Rangt

2. Raðaðu fleirtölu orðanna í krossgátuna.

1. horn

4. bangsi

7. fata

2. sími

5. hrútur

8. bak

3. ber

6. hurð

9. brekka

3. Settu rétt lýsingarorð í eyðurnar.

Ein fatan er _____ og _____ af berjum.

Hrútnum þykir _____ um Ása.

Ási hrópar á móti eins _____ og hann getur.

Allt verður _____.

vænt græn
full hátt

4. Finndu orð í kaflanum sem þú skilur ekki og útskýrðu þau.

Karlar – bls. 41–44

1. Krossaðu í réttan reit.

Tveir karlar halda

- Ása blýföstum.
- Ævari og Ása í járngreipum.
- Unu og Ævari blýföstum.

Ási situr á hrútsbaki og er

- ráðalaus.
- með góða hugmynd.
- ekki hræddur.

Hrúturinn tekur tilhlaup

- og stekkur yfir lækinn.
- og brýtur hurðina.
- og hendir Ása af baki.

2. Skrifðu setninguna í þátið.

Í hellinum **standa** tveir karlar. _____

Peir **halda** Ævari og Unu blýföstum. _____

Það **fer** hrollur um Unu og Ævar. _____

Ási **leggur** við hlustir. _____

En Mikki mús **veit** alveg hvað hann **á** að gera _____

stóðu hældu för lagði vissi átti

3. Búðu til eins mörg orð og þú getur úr kolómögulegt.

4. Skoðum orðin.

Peir halda Ævari og Unu blýföstum í járngreipum.

blýfastur – blý + fastur

pungur málmur hreyfist ekki

járngreipar – járn + greipar

harður og pungur málmur handarhald

5. Búðu til setningar með orðunum **blýfastur** og **járngreipar**.

6. Búðu til samsett orð og skrifaðu á strikin. Búðu líka til setningu með orðunum.

kol og ómögulegt _____

krakki og bjáni _____

karl og rödd _____

hrútur og horn _____

tré og flísar _____

7. Finndu andheiti orðanna á bls. 43.

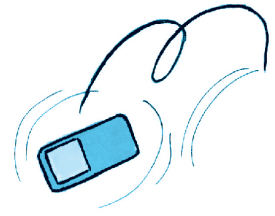
hvísla _____

ráðagóður _____

bjartur _____

vel _____

Síminn – bls. 45–47

1. Svaraðu spurningunum.

Hvar er mamma Unu og Ása? _____

Hvers vegna finnst mömmu skrítið að Una skuli hringja? _____

Hvað gera björgunarsveitir? _____

Hvaða hljóð heyrir mamma í símanum? _____

2. Gerðu hring utan um orðin sem lýsa hljóði.

skruðningur sími skellur bíll bolli jarm öskur
veski óp læti óhljóð hóll hrútur krakkar

3. Skrifaðu nafnorðið aftur með greini.

æfing _____ (mín)

fjall _____ (mitt)

klettur _____ (minn)

sími _____ (minn)

fólk _____ (mitt)

krakkar _____ (mínir)

4. Skrifaðu nafnorðin í fleirtölu.

eintala **fleirtala**

dalur _____

klettur _____

fjall _____

eintala **fleirtala**

sími _____

skruðningur _____

hurð _____

5. Búðu til eins mörg orð og þú getur úr orðinu **bilstjóri**.

stór, _____

6. Hvers vegna er mamma Unu og Ása **áhyggjufull**?

7. Skrifaðu það sem þú veist um **björgunarsveitir**.

8. Orðaglíma. Skrifaðu orð lárétt sem tengjast orðinu **björgunarsveit**.

B
J
Ö
R
G
U
N
A
R
R
S
V
E
I
T

9. Skrifaðu sögu í stílabókina þína og notaðu orðin úr orðaglímunni.

Inni í brekkunni – bls. 48–51

1. Hvaða sögupersónum er verið að lýsa?

Hurðin að hellinum tættist í sundur og inn geysist **ógurleg ófreskja**. Með horn og klaufir. Á baki hennar situr blóðugt og **öskrandi kvikindi**.

_____ og _____

2. Hvað merkir orðasambandið? Krossaðu í réttan reit.

Karlarnir verða **viti sínu fjær** ...

verða óðir

verða rólegir

verða gáfaðir

3. Settu rétt persónufornöfn í eyðurnar.

hún hún þeir þið þeir þið hann okkur þeir

_____ flýja lengra inn í hellinn. _____ ryðjast upp stigann með ópum og látum. _____ er himinlifandi. Ási hrópar _____. _____ eruð æðislegir _____ björguðuð _____. _____ skilur samt ekki af hverju Una er að babla eitthvað um Mikka mús. _____ virðast í sjálfheldu.

Til að búa til spurningu er sagnorðið sett fremst.

4. Búðu til spurningu úr þessum setningum.

Það **heyrir** gríðarlegur hvellur. Heyrist gríðalegur hvellur?

Hurðin að hellinum **tættist** í sundur. _____

Karlarnir **æpa** upp yfir sig. _____

Þetta **eru smyglarar**. _____

Una **klappar** hrútnum blíðlega. _____

5. Gerðu hring utan um orð sem þér finnst lýsa Unu best.

hugrökk feimin ráðagóð borgarbarn sveitastelpa
hrædd náttúrubarn dugleg óhlýðin

6. Skoðum orðið.

Þeir virðast vera í **sjálfheldu**.

Sjálfhelda = Að hafa sjálfur komið sér á einhvern stað en vera fastur og komast ekki í burtu.

7. Búðu til samtál á milli ópökkanna þar sem þeir standa uppi á fjallinu í sjálfheldu.

Ópokki 1: _____

Ópokki 2: _____

Ópokki 1: _____

Ópokki 2: _____

Ópokki 1: _____

Ópokki 2: _____

8. Hvaða hóp sáu krakkarnir þegar þeir komu út úr hellinum?

9. Búðu til samsett orð sem byrja á björgun.

björgun + _____ = _____

björgun + _____ = _____

björgun + _____ = _____

björgun + _____ = _____

10. Skrifaðu persónulýsingu í stílabókina þína um Unu, Ása eða Ævar.

Ber með rjóma – bls. 53–56

1. Svaraðu spurningunum.

Hvers vegna vill Ási ekki borða berin? _____

Hvernig fóru björgunarsveitarmennirnir að því að ná smyglurunum?

Hvernig fluttu smyglararnir varninginn í burtu? _____

2. Hvað þýða orðin? Krossaðu við rétt svar.

smyglari

sá sem vinnur við að smíða

sá sem flytur ólöglega vörur inn

sá sem laumast í hella

eða úr landi

björgunarsveitarmaður

sá sem bjargar fólki

sá sem klifrar í klettum

sá sem keyrir of hratt

3. Settu sagnorðin í þátíð á réttan stað í textann.

Þeir _____ smyglvarninginn smám saman að næturlagi og _____ í hellinum.

Svo _____ þeir hvern kassann eftir annan upp hringstigann.

Síðan _____ lítil þyrla við og _____ varninginn.

flytja fela bera
koma sækja

4. Strikaðu undir sérnöfnin í setningunni.

Ævar, Una og Ási sitja sæl og glöð við eldhúsborðið á Bakka.

5. Ævar fer suður til Reykjavíkur og Una heimsækir hann.

Í hvaða ævintýri lenda þau í borginni? Skrifaðu sögu um það í stílabókina þína.

Sjálfsmat

Merktu inn í töfluna þegar þú hefur lokið við lestur bókarinnar.

Markmið	Ég kann vel	Ég kann nokkuð vel	Ég þarf að læra betur
Ég veit um hvað sagan fjallar.	☐	☐	☐
Ég þekki þrjár aðalpersónur sögunnar og veit hvernig þær tengjast.	☐	☐	☐
Ég kann að finna ný orð í orðaglímu.	☐	☐	☐
Ég þekki nafnorð, sérnöfn og samnöfn.	☐	☐	☐
Ég get sett greini á nafnorð.	☐	☐	☐
Ég þekki lýsingarorð.	☐	☐	☐
Ég þekki sagnorð.	☐	☐	☐
Ég get sett sagnorð í nútíð og þátíð.	☐	☐	☐
Ég þekki andheiti.	☐	☐	☐
Ég þekki samheiti.	☐	☐	☐
Ég veit hvað samsett orð er.	☐	☐	☐
Ég þekki persónufornöfn.	☐	☐	☐

Svaðilför í berjamó

Vinnubók

Þessi vinnubók er ætluð nemendum á mið- og unglingastigi grunnskóla. Verkefni henta vel þeim sem eru með annað móðurmál en íslensku eða þurfa að styrkja málvitund sína af öðrum ástæðum.

Lögð er áhersla á að nemendur fái þjálfun í að tengja saman lestur sögubókar og vinnubókar og nota báðar bækurnar samtímis. Í vinnubókinni er athygli nemenda beint að lesskilningi, orðaforða og málfræði.

Sögubókin *Svaðilför í berjamó* er eftir Sigrúnu Eldjárn. Hún er til á hljóðbók sem hlaða má niður af vefsíðu Menntamálastofnunar, www.mms.is

Höfundar vinnubókar eru Hrefna Birna Björnsdóttir og Sigríður Nanna Heimisdóttir.

SVADILFÖR Í BERJAMÓ – VINNUBÓK

ISBN 978-9979-0-2183-4

© Hrefna Birna Björnsdóttir og Sigríður Nanna Heimisdóttir

© teikningar Sigrún Eldjárn

Ritstjóri: Sýlvía Guðmundsdóttir

1. útgáfa 2012

önnur prentun 2015

Menntamálastofnun

Kópavogi

Útlit og umbrot: Námsgagnastofnun

Prentun: Litróf ehf.

